מ: חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

איבא דאמרי אמר רב יוסף דלא אמר להו תיתבו בו'. אהך גירסא קשה לר"י מאי קבעי מאי ביניהו הא בהדיא מוקמין בסתמא ועוד דפסקינן לקמן הלכתא דחיישינן בסתמא וא"כ היכי מגבינן כולהו מתניתא כיון דאיכא לומר לפהדי כתבו בשוקי (ח) ברייתא ומיהו לפי שנוהגים עתה לכתוב בשטרי מתנה ואמר לנו מתנה זו כתבוה בשוקא וחתמוה בכרא הלכך כי אמר להו נמי סתמא דעתו לומר כמו שכותבים בשטרות וכימי האמוראים לא היו נוהגים לכתוב כך לכך היה צריך לומר להם בפירוש כתבו בשוקא כו' וא"ח גרים דאמר להו לא תיתבו בשוקא ברא וקרי ליה סתמא שאינו אומר להם להטמין עצמו ואומר שלא לפרסם והיינו סתמא (ט) כלומר לא פרסם ולא הטמינם אבל כתבוהו לא חשיב סתמא וכשר לפר"ח ולפיכך מה שנהגו לכתוב בשטרות מתנה זו כתבוה בשוקא וחתמוה בכרא אינו אלא לשופרא דשטרא ומיהו ליתא דסתמא לא כמצע הכי: שלא בשוקא ובבריתא ותכתבו ליה מאי ביניהו איכא ביניהו סתמא אמר רבא והויא מודעא לחברתה אמר רב פפא הא דרבא [יא]לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר [יב]דההוא גברא דאזל לקדושי אתתא אמרה ליה אי כתבת לי כולהו נכסיך הוינא לך (י) ואי לא לא הוינא לך אזל כתביה לה לכולהו נכסי אתא בריה קשישא א"ל והההוא גברא מה תהוי עליה אמר להו לסהדי זילו אטמורו בעבר ימינא וכתבו ליה אתו לקמיה דרבא אמר להו [יג]לא מר קנה ולא מר קנה מאן דחזא סבר משום דהויא מודעא לחברתה [יד]ולא היא התם מוכחא מילתא דמחמת אונסא הוא דכתב לה [טו]אבל הכא מר ניחא ליה דליקני איבעיא להו סתמא

[א]דלא כתיב בה אנן ידעינן ביה באונסא דפלניא לאו מודעא היא מודעא דמאי [ב]אי דגיטא ודמתנתא גלויי מילתא בעלמא היא ואי דזביני והאמר רבא לא כתבינן מודעא אזביני לעולם דזביני [ג]מודי רבא היכא דאנס וכמעשה דפרדיסא [ד]דההוא גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לתלת שנין בתר דאכלה תלת שני חזקה אמר (ה) אי מזבנת לי מוטב ואי לא כבישנא לשטר משכנתא ואמינא לקוחה היא בידי כה"ג כתבינן מודעא: אמר רב יהודה האי מתנתא טמירתא לא מגבינן בה היכי דמי מתנתא טמירתא אמר רב יוסף דאמר להו לסהדי זילו אטמורו וכתבו ליה ואיבא דאמרי אמר רב יוסף דלא [ה]אמר להו תיתבו בו מודעא מגיטא מודעא פסיטא לא צריכא דעשייה ותרליה מהו דתימא כיון דתרליה בטולי בטליה למודעייה קמ"ל עד דתמר בטלתיה ואימא כיון דתרלי בטליה ולא צריך לפרוסי דבטליה ומתרגין מ"ל נתני וכן אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד שיתן אמאי קתני עד שיאמר רוצה אני אלא קמ"ל עד דמפרש דבטליה. ודוקא מודעא שיש בה אונס אבל בלא אונס אי טעין ואמר גט שאעשה לא יהא גט אין זה ביטול דכיון דלא נתנם כלל אתן סהדי דגמר בלבו בשעת מעשה לעשותו גט גמור ולא מהני ביה ביטול דקודם כתיבה [ו]אלא מ"כ ביטלו אחר כתיבה: (ד) **דגלויי מילתא בעלמא היא.** כלומר די לנו בגלויי מילתא בעלמא דלא חיישינן אם תתגלה מילתא או לא דסברא היא דאינס כדפריש: **ואי דזביני.** שמוסר מודעא שנאנס ולפיכך לא הויא מודעא עד שיעידו העדים שמכירין באותנו משום דאיכא למימר דלא אנים אלא השתא למעות צריך והיום ולמחר ליבעי למיחכו בהיא מכירה כשיזדמנו לו מעות ולפיכך מסר השתא מודעא לבטל מכירתו: **לא כתבינן מודעא אזביני.** נראה לי טעמא דרבא משום דאמרינן לקמן בפירקין (דף מח.) (ה) הלכתא תליה וחבין זביניה זביני ולא אמרן אלא בשדה שהם שכפלוהו למכור אחת משדותיו והוא בירר מעצמו אחת מהן ומכרה דלא הוי אונס אבל בשדה זו לא כו' והלכך לא כתבינן מודעא דאי בשדה זו הא לא הוי זביניה זביני ולא צריך מודעא אלא יציא עדים שאנסוהו ותיבטל שטר מכירה בלא שום מודעא ואי בשדה שהם הוי זביניה זביני ואין אונס בזה השדה שהרי מדעתיה בירר ומכר את זה השדה ומודעא זו שיכותב פסולה היא דמודעא בלא אונס לאו כלום היא. ומיהו רב הונא דאמר לקמן (ו) תליה וחבין זביניה זביני חזינן דאכשר מודעא אזביני דלית ליה הך סברא דרבא: ומשני **מודי רבא דכתבינן מודעא היכא דאנים.** (ז) כה"ג דמעשה דפרדס דלקמן דמתוך פחד שמפחידין אותו להפסיד הפרדס לגמרי בלא דמים קמזדין ליה אין בלבו למכור לגמרי אלא עד שיגלו מן הפחד הכא ודאי כתבי' מודעא דהא אונס גמור הוא דאי לא מזדין ליה מערער למחזיק יפסיד אותו המחזיק למערער בטענותיו דהכא הוא דאמרי נהרדעי דצריך למיכתב אנו יודעים ביה כו': האי עובדא דפרדסא פר"ח היאך ידעו העדים באונס של בעל הפרדס דאם כפני עדים אמר לו המחזיק טענות דלקמן אין צריך מודעא אלא יעידו שאמעו זה המחזיק שבא בעקיפין על בעל הפרדס ויטול בעל הפרדס את שלו וכך פירש אחת מריה דפרדיסא גבי סהדי ואודעיהו הני מילי שרולה זה לגזולו פרדס (ז) בטענותיו ואמר להו אנא תבענא ליה קמייכו ושמעו מיניה דטעין זבינתא ניהלי ולית לך עלי ולא מידי ובתר הכי א"ל בתשאי אנא מזבינגא לך ואמר ליה כתוב לי שטר מכירה שלא בפני כדתנן [לקמן קסז:] כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו והביאהו לי ואתן לך הדמים והלך זה וסיפר לעדים מה שאמר לו זה לכתוב לו שטר מכירה וכן עשה ובקודם שכתב ומסר השטר מכירה אמר לעדים אתם שמעתם שטען לקוחה היא בידי זה ג' שנים ואנא כתבנא ליה שטר מכירה כמו שאמר שלא בפניו ואקבל הדמים השתא מסר אנא מודעא קמייכו דלאו ברעות נפשי מזבינגא להאי פרדיסא אלא משום דכפר במשכנתא ובתר הכי תבענא ליה לדינא ומפקינא לה מייניה על ידי שילהא שטר מכירה זה שמהיום ואני חוליא המודעא לפניו המבטלתו והוא לא יתן לבו לטעון ולומר שג' שנים היתה לקוחה לו הקודמין לשטר זה: **כה"ג.** שמפסיד הכל אם לא יאמרו מודי רבא דכתבי מודעא: **מתנאי עמירא.** מתנה עמוה. לקמייה מפרש: **לא מגבינן בה.** דשמא נתנה לאחר כבר או לעשותה מודעא לחברתה נתכוין בלקמן: **איטמורי.** הטמינו עצמכם: ה"ג **ואיכא דאמרי אמר רב יוסף דלא אמר להו תיתבו בשוקי ובבריתא.** לא ניחא לכתוב בשווקים ובבתיכות אלא סתם אמר להו כתובו: **איכא ביניהו סתמא.** שאמר להו כתובו סתם ולא אמר להם איטמורו וגם לא ניחא לכתוב בשוקי ובבריתא לגישנא קמא דרב יוסף כשרה ולגישנא בתרא פסולה דצריך לומר להם כתובו בשוקא וחתמוה בכרא. ובפירוש ר"ח גרסינן דאמר להו לא תיתבו בשוקא ובבריתא ואי אפשר לומר כן דלשני לשונות דרב יוסף משמע סתמא כשרה: **בשוקא ובבריתא.** לענין כל כתובו לו: **אמר רבא והויא.** הך מתנתא טמירתא מודעא לבטל מכירה שטר מתנה או מכירה גנייה ובשרה שנכתבה אחרי כן על שדה זו לאדם אחר דלכך כתבה להך עמירתא דלא לחזיק בהאי שדה האיך בתרא: **אלא מכללא איתמר.** וטעות הוא: **אתא בריה קשישא.** קודם כתיבת השטר לאשה: **אמר להו לסהדי.** שנכתב שטר האשה: **זילו איטמורו בעבר ימינא.** באותו מקום: **וכתבו ליה.** לבני ויקדם שטרו ויגבה הכל: **לא מר קנה.** הכן משום דהויא עמירתא: **ולא מר קנה.** האשה משום דעמירתא הויא לה מודעא לבטלה: **ולא היא.** דמתנה טמירתא כמאן דליתיה היא ולא הויא מודעא: **דמחמת אונסא.** שאינה מפילה בו אע"כ יכתוב לה הלכך לא גמר בלבו להקנות לה אלא עד שישאנה ויחזור בו והלכך התם הוא דהויא במקום מודעא: **אבל הכא.** דליכא טענת אונס בכתריתא לא הויא מתנה טמירתא קמייתא מודעא לבתרייתא שהיא עשויה כתקנה לבטלה דבקמייתא לא ניחא ליה דליקני האולא ועבדה טמירתא אבל אחרון שנעשה לו שטר ראוי ניחא ליה דליקני. שמעינן מהכא דמתנתא טמירתא לא הויא מודעא לחברתה אלא היכא דאיכא אונס בכתריתא אונס דמוכח אבל בלא אונס ניחא ליה דליקני:

סתמא

עין משפט נר מצוה

ק א מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רה סעיף ח:

קא ב מיי' שם הל' ג וס"ו מהל' גירושין הל' כ וס"ה מהל' זכיה הלכה ד סמג שם וטור ג טוש"ע שם סעי' כ וסי' רמב סעי' ל ושוש"ע אה"ע סי' קלד סעי' ח:

קב ג ד מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' ד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רה סעיף ז:

קג ה מיי' פ"ב מהל' זכיה הל' ח ג וס"ו שם הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רמ סעי' ה:

קד ו ז מיי' שם פ"ב הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעי' ט וס"ו:

קה ח ט מיי' שם הל' ג טוש"ע שם ובסמ"ע שם:

רבינו גרשום

דלא כתיב בה. עדים נופיהו ידעי באונסיה לא מודעא היא: מודעא דמאי. באונסיה אי דגט או דמתנה שמבריחין אותו ליתן הכא לא צריך למיכתב ידעינן באונסיה דהאי גלוי מלתא בעלמא דכיון שכפאוהו ועל כרחו נתן משום דאינו מקבל כלום אלא נותן: ואי מודעא דזביני. שכפאוהו למכור אמרת דצריכי למיכתב ידעי' באונסיה: והאמר רבא לא כתבי' מודעא לזביני. שפאחר שמקבל הוא דמים מיד גמר ומכר לו. ומהדי רבא בזביני היכא דאנים דומיא דהאי מעשה דפרדיסא אע"ג דמקבל זוזי דכתבי' ליה מודעא וצריך למכתב ידענא באונסה: האי מתנה טמירתא. שאמר כתבו לי בהתכא לא מגבינן בה דשמא כבר נתנה לאחר: בשוקי בריתא. כלומר בגלוי לעיני הכל לא יכתבו: איכא ביניהו סתמא. ללישנא קמא אי אמר להו סתמא דילו כתובו הואיל דלא אמר להו זילו איטמרו הויא מתנה וללישנא בתרא אמר להו זילו כתובו לא הויא מתנה עד דאמר להו לסהדי תיתבו בשוקי בבריתא וחכתבו ליה: אמר רבא והויא מודעא לחברתה. שאם כתב מתנה טובה לחד כתיבה וחתימה בשוק או בברא והדר אותה מתנה עצמה כתבה לאחר בטמירתה אינה מתנה לא זו ולא זו דשניה הוה מודעא לחברתה ראשונה דהא לא ניחא ליה דראשון קנה האולא וכתב לשני ושניה טמונה היא כגון האי מעשה: בעבר ימינא. באותו מקום: דמחמת אונס הוא דכתב לה. דלא מיקדשה ליה אי לא כתב לה כל נכסיה: אבל הכא. דהיכא דכתב לראשון מתנה גלויה ולבתר הכי כתב ליה לאידך בטמירתא להאי אמרינן דניחא ליה דליקני [ולא] הוי מודעא

מסורת הש"ס

(א) כ"מ עב. (ב) [נכרסות ע. וס"ג]. (ג) [לקמ מז: מח: וע"ש נפי' הרשב"ם].

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה גילוי מלתא בבה"ד אא"ב ביטל אח' בתיב"ד. עי' גיטין דף לב ע"ב ובתוס' שם ד"ה (הכא) (התס):

הגהות הב"ח

(א) נב"ל אמר ליה לא מצינת: (ב) שם הוינא לך לאיתתא ואי לא: (ג) רשב"ם ד"ה מודעא וכו' ולא כלום נמסר אני נותן לה זה הגט לפיכך דמי וכו' בטלין דבלויי מילתא וכו' כגון זה יכמתה זו וכו' אבלם לו מטמיתי וכו' ולא יצטרך למתוב לע"ל והכי"ל: (ד) ד"ה בלויי מילתא כל"ל אתום ד' נמתק: (ה) ד"ה לא כתבינן וכו' לקמן בפירקין אמר רבא הלכתא וכו' ואין כאן אונס כזה הבדה שהרי מדעתו ביר: (ו) ד"ה ומשני מודה וכו' דאנים בכה"ג וכו' ואין כלום ד"מ: (ז) ד"ה הא קתא בתמי: (ח) ד"ה הא עכמת וכו' לגזלו פרדס שלו בטענותיו וכו' המודעא שלפניו המבטלתו והוא לא יתן לב לבו: (ט) תוס' ד"ה אינה וכו' בשוקי ובבריתא ומיהו יש לומר לפי שנוהגים וכו' אמר לנו שטר מתנה: (י) בא"ר והיינו סתמא דלא מי' לא פרסום ולא הטמנה אבל וכו' וכשר לפר"ח ולפי זה מה שנהגו:

מיוסף רש"י

פרדיסא. סרס (ב"מ עב.). בבישנא. אטמין שם. ואמינא לקוחה היא בידי. ומכר שטר המכירה ואנא מכח חזקה שלש ג' שנים. דכולי האי לא חזינא למחזיקה בשטרא שם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com